

Силабус
навчальної дисципліни
Історія української культури
2020-2021 навчальний рік

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)

Освітня програма: «Дошкільна освіта та практична психологія».

Спеціальність: «012 Дошкільна освіта»

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: перший рівень вищої освіти

Викладач (і)	Марина Антошак
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/antoshchak/
Контактний тел.	0964137992
E-mail викладача:	mberezhna1966@ukr.net
Графік консультацій	П'ятниця, 8.00-10.50

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	16	14	60	іспит

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: матеріальна культура, духовна культура, художня культура, елітарна культура – масова культура, мистецтво, національна культура, усна народна творчість, народна демонологія, літопис, книжкова мініатюра, декоративно-ужиткове мистецтво, архітектура, скульптура, живопис, бароко, гуманізм, романтизм, «соціалістичний реалізм», модернізм, постмодернізм.

Мета та предмет курсу дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору.

Завдання вивчення дисципліни «Історія української культури» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основними історичними періодами становлення феномену української культури, закономірностями її функціонування і розвитку, формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій української культури, оволодіння сучасними методами культурологічного аналізу, розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій в українській культурі.

Предмет навчальної дисципліни: історичний розвиток української культури.

Компетентності та програмні результати навчання:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції	Результати навчання

1.	загальні	ЗК 8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.	ПРН 19. Здатність пояснювати значення культурного спадку для розвитку людства в цілому та окремих спільнот
2	фахові	ФК 8. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.	ПРН 9. Здатність з'ясувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обгрунтовані положення і висновки про них.
		ФК 11. Фахові знання та професійні навички роботи з виявлення, опрацювання та охорони матеріальної і нематеріальної культурної спадщини.	ПРН 16. Здатність досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Історичний розвиток української культури: від витоків до першої половини XIV ст.

Тема 1. Філософсько-теоретичні основи історії української культури. Предмет і завдання курсу.

Тема 2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

Тема 3. Особливості культури Київської Русі-України та Галицько-Волинської держави.

Змістовий модуль 2. Генеза української культури у XIV- XIX ст.

Тема 4. Культурні традиції українського Ренесансу (XIV – I пол. XVII ст.).

Тема 5 Українська культура козацько-гетьманської доби (II пол. XVII – XVIII ст.).

Тема 6. Епоха просвітництва та романтизму в Україні (кін. XVIII ст. – I пол. XIX ст.).

Тема 7. Українська культура на шляху національного відродження (друга пол. XIX ст. – перше двадцятиріччя XX ст.).

Змістовий модуль 3. Українська культура у XX – XXI ст...

Тема 8. Українська культура у міжвоєнний час та роки Другої світової війни.

Тема 9. Розвиток культури в УРСР (1945-1991рр.).

Тема 10. Культуротворчі процеси в Україні в умовах незалежності.

Методи навчання: Студентоцентроване проблемно-орієнтоване навчання проводиться низкою методів. За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні

(лекція, бесіда-повідомлення, репродуктивна), наочні (демонстрування, самостійне спостереження), практичні (практичні роботи, дослідні роботи). За основними дидактичними завданнями: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): вивчаючи курс, необхідно використовувати наочні методи, що дозволить поглиблено пізнати досягнення кожного із періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, сформувати власне бачення і розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій українського суспільства.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

1. Навчальна програма з курсу Історія української культури.
2. Робоча програма з курсу Історія української культури.
3. Теми та рекомендації до самостійної роботи студентів.
4. Теми та рекомендації до семінарських занять.
5. Завдання ККР.
6. Список рекомендованої літератури.
7. Підручники та посібники в електронному виді.
8. Науково-популярні, документальні та художні фільми.

Система оцінювання та вимоги: Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю студентів здійснюється в таких формах:

- а) поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання есе, підготовка доповідей, письмові відповіді на проблемні запитання, складання презентацій тощо);
- б) оцінка за іспит виставляється наприкінці семестру на основі підсумкового контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості виконання самостійної навчальної роботи;

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел.

Основні:

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2004. – 344 с.
2. Анучина Л. В., Гребенюк Н. Є., Лисенко О. А. Українська та зарубіжна культура. – Х.: Одіссей, 2006. – 375 с.
3. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 413 с.
4. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. – Київ: МАУП, 2002. – 256 с.
5. Висоцький О. Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. – 130 с.
6. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Рижко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. – К.: Літера, 2000. – 464с.
7. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. світи / В.А. Греченко та ін. – К.: Літера ЛТД, 2005. – 464с.
8. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – 4-те видання. – К.: Либідь, 2002. – 656 с.
9. Історія української культури: Зб. матеріалів і документів / Упоряд. Б.І. Білик та ін. – К.: Вища шк., 2000. – 607с.
10. Історія української культури: у 5 томах. – К.: Наукова думка, 2001–Т.1.–1134 с., Т.2–847 с., Т.3, 2003–1245 с.
11. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / С.М. Клапчук та ін. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 351с.
12. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч.посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп./ За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. – Львів: Світ, 2005. – 568 с.
13. Попович М.В. Нарис історії культури України. – К.: АртЕк, 2001. – 728с.
14. Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник/ За ред. Черепанової С.О. – Львів: Світ, 1994.– 456 с.
15. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / Закович М.М., Зязун І.А., Семашко О.М. та ін. – К.: Товариство «Знання», 2000. – 622 с.
16. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник./ Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. – Львів: Бескид Біт, 2005. – 304 с.
17. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 367 с.
18. Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ – початку ХХст. / НАНУ. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. – К.: Наук. думка, 2000. – 240 с.
19. Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підр. – К.: Вид-во «Україна», 2003. – 336с.
20. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. – К.: Кондор, 2006. – 258 с.

Додаткові:

1. Баран В.Д., Баран Я.В. Походження українського народу. – К., 2002. – 403 с.
2. Вейдеко М.Ю. Трипільська цивілізація. – К., 2003. – 184 с.

3. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник. – Рівне: Волинські обереги, 2001.– 168 с.
4. Залізник Л. Л. Первісна історія України. – К., 1999. – 263 с.
5. Історія української архітектури / Ред. В.І. Тимофієнко.– К.: Техніка, 2003.– 472 с.
6. Лозко Г. Українське народознавство. - Харків, 2005. – 469 с.
7. Михайлов Б. Кам'яна Могила – світова пам'ятка стародавньої культури в Україні. – К., 2003. – 152 с.
8. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. / Передмова проф. В.Скотного. – Ч.І. – Львів: Світ, 2003. – 256 с.
9. Культурологія: українська та зарубіжна культура : Навчальний посібник / За ред. М.М. Заковича . – К.: Знання, 2007. – 567 с.
10. Культура і побут населення України: Навч. посібник / В.І. Наулко та ін.. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288с.
11. Семчишин М. Тисяча років української культури. – К., 1996. – 689 с.
12. Українське бароко та європейський контекст: Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. – К.: Наукова думка, 1991. – 256 с.
13. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / Упор., прим. та біогр. нариси А.П. Пономарьова та ін. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1991. – 640 с.
14. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г.С. Дем'янчук та ін. – К.: Вид. Центр «Просвіта», 2006. – 296 с.
15. Українська художня культура: Навч. посіб. / За ред. І.Ф. Ляшенка. – К.: Либідь, 1996. – 416с.
16. Чижевський Д. І. Українське літературне бароко. – К.: Обереги, 2003. – 575 с.
17. Шилів Ю.О. Джерела витоків української етнокультури ХІХ тис. до н.е. – ІІ тис. до н.е. – К.: Аратта, 2002. – 271 с.
18. Зарубіжні українці. Етнографічний довідник.– К.: Україна.– 1991.– 256 с.
19. Корінний М.М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. – К.: Україна, 2000. – 184 с.
20. Митці України. Енциклопедичний довідник. – К.: ІСБН, 1992. – 847 с.

Інтернет-ресурси

1.	Бібліотека українського мистецтва	Деякі з книжок, які є на цьому ресурсі, не знайти навіть у фізичних бібліотеках. Зараз цей архів – серед найгрунтовніших ресурсів з відцифрованими книжками про українське мистецтво. Там можна знайти й справжні раритети: наприклад, футуристичні журнали «Нова генерація» 1928 року. А найстаріша книжка бібліотеки датується 1898 роком. Є й нові видання за 2018–2019 роки: про українську фотографію, авангард і народне мистецтво.
2.	МітСЦ	Знати культуру в обличчя – таким міг би бути лозунг цієї платформи. На ній викладають відеоролики (переважно короткі), де українські митці, куратори й мистецтвознавці висловлюються на тему культури. Можна знайти також і

		лекції та записи відкриттів або презентацій. Це особливо цікаво, якщо вам ніколи не вистачало часу дійти до якоїсь мистецької події.
3.	OFAM/Одеський художній музей	На YouTube каналі ОХМ викладено чимало відеолекцій від провідних українських фахівців у сфері культури. Тут ви знайдете розмови сучасних філософів, художників, музейників і кураторів. Наприклад, Лізавети Герман про реформування художніх інституцій або Вахтанга Кебуладзе про «завмерле життя» музеїв.
4.	WAS	Якщо ви досі вважаєте, що історія – це щось нудне, вам точно не траплялися детективні, трагічні або романтичні сюжети. Їх вдосталь можна знайти на WAS, до того ж у дуже різних форматах: від ігор і тестів до досліджень і оповідань. Журнал не обмежується тільки українською історією, але багато пише й про всесвітні феномени.
5.	WiseCow	Сайт пропонує безкоштовні відеолекції про культуру, мистецтво та історію України. Лекції розподілені на курси, тож кожену тему можна вивчити достатньо глибоко й ґрунтовно. Наприклад, у напрямку мистецтва є чотири великі підтеми: «100 років українського мистецтва за 100 хвилин», «100 років світової фотографії за 100 хвилин», «Жіночі імена в мистецтві» та «Пінзель: невідворотна драма буття». А в кожній підтемі близько десяти відеолекцій.
6.	Amnesia	Якщо вас також бентежить романтика культури дев'яностих, то варто критично на неї подивитися й дізнатися трохи більше, що насправді відбувалося в мистецтві кілька десятиліть тому. На ресурсі ви знайдете багато цікавих (і легко написаних) статей про фестивалі (привіт, «Червона рута!»), піонерів репу і початок кар'єри популярних сьогодні зірок. А також історії XX століття загалом, включно з художниками та незвичними історіями з мистецьких тусовок.
7.	Інститут історії України НАНУ	Журнали, альманахи, збірники та монографії, видані інститутом: Український історичний журнал; Соціум; Проблеми історії України: факти, судження, пошуки; Україна в Центрально-Східній Європі; RUTHENICA; Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Укр.
8.	Ізборник	Електронна бібліотека: наукові твори - класики української історіографії та сучасні дослідники: М. Грушевський, В. Голобуцький, Г. Касьянов, З. Когут, О. Оглоблін, Н. Яковенко та ін. Джерела: літописи, художня література т ін.

Додано примечание ((К1)):

		Укр.
9.	EXLIBRIS : українська електронна бібліотека	Електронна бібліотека: наукові твори - В. Антонович, Д. Яворницький, П. Мірчук, Д. Дорошенко та ін.; мемуаристика: Ю. Коллард, В. Винниченко, 3 Книш; публіцистика. Укр.
10.	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського	Головна всеукраїнська книгозбірня, загальнодержавний комплексний бібліотечно-інформаційний, науково-дослідний, науково-методичний та культурно-просвітницький центр, найбільше за обсягом документно-інформаційних ресурсів книгосховище України. Одна з найбільших національних бібліотек світу. Підпорядкована НАН України, входить до її Відділення історії, філософії й права. Як особливо цінний об'єкт культури перебуває під охороною держави.